

СТАНОВИЩЕ

по дисертационен труд
за придобиване на ОНС „Доктор“ в
област на висше образование 1. Педагогически науки,
професионално направление 1.2. Педагогика (Специална педагогика)

от доц. д-р **Живко Жеков**, МУ „Проф. д-р Параскев Стоянов“- Варна

Автор: **Константина Наполеон Лили**

Научен ръководител: доц. д-р **Катя Дионисиева**

Тема: „Приложение на новите слухови технологии в ранната интервенция на деца със слухови нарушения“

Актуалност и значимост на изследователския проблем

Предложеният ми за становище дисертационен труд представлява интересно изследване за сложността на проблема при деца със слухови нарушения с кохлеарна имплантация и ролята на възрастта на имплантиране с цел постигане на оптимални резултати в тяхното развитие.

Развитието на технологиите при разработването на слуховите апарати бележи постоянен прогрес, както по отношение на тяхното усъвършенстване, така и за повишаване на качеството на живот. В последните години се забелязва нарастващият брой на лицата с кохлеарни импланти, а изследванията в тази област са все още недостатъчни. Кохлеарната имплантация в ранна възраст води до значително по-кратък рехабилитационен период и се свързва със значително подобрене на слуха.

Превантивната проверка на слуха след раждането на детето е от важно значение, за да се осъществи навременна диагноза при евентуално патологично състояние на слуха и да се започне лечение и корекция от възможно най-ранна възраст. Всичко това зависи от степента на загуба на слуха, възрастта, продължителността на рехабилитацията, психическото ниво и редица други фактори.

В увода /въведението/ докторантката формулира целите на лечението, като подчертава ролята на логопеда след кохлеарната имплантация в чисто корекционен план. Тук докторантът дава сериозна заявка да направи опит най-ефективно да представи процеса на кохлеарна имплантация и да открие разликата в езиковото развитие на деца с кохлеарни импланти според момента на диагностициране и имплантиране.

По формалните показатели – обем, структура, оформление и стил на изложение, дисертационният труд напълно удовлетворява изискванията към такъв род научни разработки. Представен е на 147 стандартни компютърни страници, от които 128 научен текст и 10 страници литература, и 9 страници приложения. Оформен е в 4 части (глави): увод

и теоретичен обзор, програма на изследването, резултати от изследването с дискусия и изводи, обобщение и заключение. Литературният списък включва 99 заглавия от които 84 на английски език, 9 на гръцки и 6 – на български. Резултатите са обобщени в 68 таблици и 44 фигури.

Оценка на теоретичния обзор

Теоретичната част, в обем от 59 страници е представена в две глави.

В логична последователност докторантът ни разкрива разбирането за глухота и слухово увреждане. Представя ни дефиниране на глухота и слухово увреждане, както и класификация на загубата на слуха, причините за загуба на слуха и неговата диагностика. Същевременно с това ни представя кратка историята за кохлеарните импланти, дава определение за кохлеарен имплант, представя ни системите за кохлеарни импланти, както и стратегиите за обработка на речта.

Обстойно е представена проективна оценка на кандидати за получаване на кохлеарен имплант, етапите на предоперативна оценка за кохлеарна имплантация и др. Авторът ни запознава с хирургичната процедура, следоперативното лечение и настройка на външното устройство.

В Глава 2. Кохлеарни импланти и образователни въпроси - централно място е отделено на слуховите проблеми и връзката им с логопедията, трудности в речта на детето с увреден слух, необходимостта от навременна намеса и ролята на терапевта при деца с увреден слух.

Подробно са очертани терапевтични подходи за лица с кохлеарни импланти, особеностите в разбиране на речта и езика след кохлеарна имплантация, развитието на езика и речта и изпълнение на вербалното възприятие.

Добро впечатление прави научният стил на изложението и умението на Константина Лили да формулира въпроси, на които да дава собствено тълкуване, подкрепено с литературни данни.

Оценка на структурата и процедурата на изследване

В Глава 3 - Първични изследвания - докторантът прави обосновка на изследването, като подчертава, че интересът към тази специфична тема е предизвикан от липсата на систематични изследвания относно езиковото развитие на деца с кохлеарни импланти в Гърция. На тази основа авторът формулира и целта на изследването - влияние на кохлеарните импланти върху развитието на езика и допълнителния ефект от времето на диагностициране и имплантиране. На тази основа в съответствие с целта на първичното изследване се представят ясно формулирани изследователски въпроси, като на тяхна база са формулирани две контролни хипотези.

Дизайнът на изследването предствлява авторски въпросник, като всички въпроси в него са извлечени от добре установени скали с висока валидност. Използвани са предишни проучвания на базата на прегледа на литературата, направен преди изследването, като са направени необходими промени, за да се адаптират въпросите на първичното изследване.

Структуриране на експерименталния инструментариум в съдържателно отношение говори за добра диагностична ерудитаност на докторантката и е един от положителните приноси на труда.

Статистическата обработка на резултатите е направен със софтуер за анализ на данните SPSS версия 24. Описателни статистически данни са използвани за илюстриране на отговорите на респондентите във всеки раздел от въпросника. Използвани са също еднопосочна ANOVA, t-тест на независими проби и корелационен тест на Пийърсън, за да се изследват разликите между различните типове инфлуенсъри по отношение на техните характеристики и да се посочи дали демографските характеристики на потребителите влияят на техните възприятия.

Решението за подбора на контингента на изследването е статистически обоснован, той включва като окончателна извадка - 114 деца от начална степен с кохлеарни импланти. Географското и количественото изследване е извършено с респонденти от всички области на префектура Атика и Солун, като изборът на префектурите е направен въз основа на лесния достъп до извадката от проучването, а идентифицирането на респондентите е направено на случаен принцип.

Резултати от изследването

Глава 4. Анализи на данни представя резултатите от първичния анализ на изследването. Той е разделен на две подглави., 4.1. Описателна статистика, която включва: 1. променливи, свързани с възрастта - причина за загуба на слуха; пол; продължителност на глухотата; начин на комуникация. 2. Възприятие на речта, което включва - слухова ефективност; изпълнение на думи. 3 Езиково развитие - езикова скала за малки деца Rossetti (RI-TLS); Peabody Картинен тест за лексика - Четвърто издание (PPVT-4); Клинична оценка на езиковите основи – издание за предучилищна възраст (CELF-P); Експресивна реч. 4. Семейна и друга информация - семейно участие; характеристики на семейството; участие на детето в семейния живот.

Анализът на получените резултати е представен в графики и таблици и е извършен с голяма точност и методичност. След всяка една величина докторантът представя обективна и интелигентна интерпретация на изнесените количествени данни.

Във втория параграф 4.2 Инферентна статистика, в два подпараграфа автора ни представя: 4.2.1. Анализ на езиковото развитие и 4.2.2. Анализ на възприятието на речта. И тук както в предния параграф личи умението на докторанта да представя и интерпретира получените статистически величини.

В параграф 4.3 Резултати и дискусия, докторантът дава адекватни отговори на изследователските въпроси, които си поставя в началото на проучването и ги подкрепя с необходимите статистически резултати.

По отношение на двете хипотези, според резултатите от изследването е установена статистически значима връзка.

Доказва се, че ранната прогноза и диагностика на слуховия проблем, последвана от ранно лечение, имат по-добри резултати и правят лицето с нарушен слух пълноправен член на общността на чуващите.

На базата на проведеня обстоен анализ авторът формулира няколко извода и релевантни на тях препоръки.

Посочените в дисертационния труд приноси имат препоръчителен характер и по по-никакъв начин според мен не отразяват резултатите от изследването на докторанта.

Представените публикации (общо 3) са в контекста на докторската дисертация. Статиите са от участия в две международни конференции в Комо и Москва, а едната е в Годишник на БСУ и отразяват основните теоретични аспекти и експерименталните резултати на дисертационния труд.

Авторефератът (в обем от 40 стр.) отговаря на изискванията за обобщено представяне на труда, с акцент върху анализа на получените експериментални резултати и изводите от тях.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

По своята актуалност и научно изпълнение дисертационният труд на Константина Наполеон Лили „*Приложение на новите слухови технологии в ранната интервенция на деца със слухови нарушения*“ отговаря на условията за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ в професионално направление 1.2. Педагогика, научна специалност Специална педагогика.

Като изразявам положителното си отношение към теоретичната и диагностично-практическа стойност на дисертационния труд, предлагам на уважаемото Научно жури да даде *положителен вот* и да присъди на Константина Наполеон Лили образователната и научна степен „Доктор“ в професионално направление 1. 2. Педагогика - Специална педагогика.

гр. Варна
01.09.2022 г.

доц. д-р Живко Жеков: